

Věc: Posudek vedoucího bakalářské práce Daniela Kopeckého s názvem *Bohumil Hrabal v kontextu populární tvorby*.

Autor posudku: doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Bakalářská práce Daniela Kopeckého původně vyrůstala z určitého intuitivního porozumění důležitosti karnevalových motivů v Hrabalově tvorbě. Není ani tak podstatné, že se autor přesunul od tematiky karnevalu (s odkazem na jeho rozpracování u Bachtina jako jistého typu dialogičnosti), proměna interpretační perspektivy zásadní je. Bakalářská práce měla původně vyrůstat z dílčích detailních interpretací zvolených textových pasáží. Hrabalovo dílo mělo představovat rámec a korektiv interpretace. V předložené práci tomu je ovšem naopak. Autor převážně čerpá ze dvou kanonických interpretačních zdrojů (z monografie Radko Pytlíka a Tomáše Mazala), přičemž zejména u druhého jmenovaného je poměrně známá autorova ne příliš kritická práce s prameny. Autorovi bakalářské práce slouží za východisko to, co měl nejprve podrobit kritice. Jistá ledabylost a narativnost práce je patrná již z názvů podkapitol: Několik slov o pábení, profil pábitele...

Za problematické považuji důraz a pozornost, které autor věnuje pábení (dále také pábiteli). Toto téma podle mého soudu evokuje především zvlgarizovanou podobu Hrabalova díla (jedná se o poměrně frekventované hrabalovské klišé). Bylo by tudíž možné analyzovat dosah, předpoklady a vágnost tohoto označení. Chápat pábitele jako analytický nástroj (pábení jako určitý modus řeči autor substantivizuje, pak už může mluvit o „profilu pábitele“) není ovšem zcela na místě.

Způsob, jakým autor zachází s tematikou pábení (pábitele), indikuje interpretační návyk, zároveň také určitou přibližnost a povšechnost výkladu. Minimálně v první polovině práce autor převážně kompiluje několik interpretačních zdrojů. Pokud jde o formální a jazykové chyby, ty již popsal v posudku oponent. Ke kritice oponenta bych doplnil jeden příklad. V závěru práce mluví autor o Hrabalově „schovívavosti“ (sic!) ke čtenáři. Nejenže v textu neopraví pravopisnou chybu (slovo patrně bylo v textovém editoru podtržené), problematická je ovšem i charakteristika Hrabalova postoje ke čtenáři. Spíše bychom mohli mluvit o Hrabalově vstřícném vztahu ke čtenáři (smysl díla se proměňuje pod jeho pohledem), nikoli o jeho shovívavosti, neboť ta svědčí o pravém opaku, totiž o spisovatelově přezíravosti a povýšenosti.

Svým charakterem aspiruje tato práce nejlépe na známku dobře – a to především kvůli jejímu převážně kompilačnímu charakteru, povšechným formulacím, nekritickým a interpretačně více nerozehráním citacím z Hrabalova díla. Formální podoba práce, pravopisné chyby, chybějící interpunkce, nedůsledné formulace (na které upozorňuje ve svém posudku oponent) práci srážejí ještě níže. Práci navrhuji hodnotit jako dobrou v případě velmi dobré obhajoby.

Nyní na konkrétních citacích ilustruji charakter a problematická místa bakalářské práce.

Na s. 6 mluví autor o tom, že jej budou zajímat tvůrčí východiska, která Hrabala pojí s Jaroslavem Haškem (například hospodská historka). Tento výběr tématu není odůvodněn, v práci se přitom o různém poetickém založení obou autorů mnoho nedozvíme. V čem spočívá rozdíl obou autorů?

Výběr jedné z teoretických perspektiv není odůvodněn (míním Johna Fiskeho).

Na s. 7 – „Cílem práce je osvětlit spisovatelskou osobnost Bohumila Hrabala skrze jeho životní praxi (tou myslíme především jeho téměř až sakrální vztah k hospodě)“. Co autor míní sakrálním vztahem k hospodě?

„K tématu geografického postavení a nálady obyvatelstva má co říci i Josef Kroutvor.“ s. 9. Tyto uvozující věty indikují kompilační charakter práce a jeho nedůsledně vypracované argumentační jádro.

„John Fiske a každodennost českého národa“ (s. 11), název podkapitoly, co mají společného John Fiske a každodennost českého národa?

„Dochází k oslavě obyčejného člověka z lidu, *který si v obecné mravní rozkolísanosti jediný zachoval schopnost identity: říká pouze to, co si myslí, nebojí se projevit svůj názor. Projevuje jej nikoliv demonstrativně, manifestačně, v tom by neměl naději na úspěch, ale skrytě, formou ironických narážek a významů, nebo ve spršce výstředních kousků, budících dojem podivínství, bláznovství, imbecility, okázalého znevážení vlastní existence*“ (Pytlík 1990: 10). Právě tato předchozí věta je důkladným příkladem člověka, který se ve vztahu k oficiální moci staví s jistou rezistenční silou a produkuje *své vlastní významy*.“ Další citace nijak nekomentovaná (napsaná měkkým esejistickým jazykem) je završena autorovou vlastní definicí, že „člověk z lidu“ „produkuje své vlastní významy“. Může člověk produkovat své vlastní významy? Co tím autor míní?

„Jak praví Tomáš Mazal“ (s. 14) – narace místo argumentace.

„Hrabal v hospodě objevoval, aby zapomenul na zlovůli a nesvobodu stalinské éry, nejasnou budoucnost, která je podobná cestě do temného tunelu. (Mazal 2004: 365) Tehdejší doba nemohla intelektuálovi přinášet mnoho nadějných vyhlídek, i proto vznikl důležitý fenomén tehdejšího režimu, a sice underground, ke kterému Egon Bondy patřil větší měrou než Hrabal, ten však není tématem této práce, ale pro teorii opozice je to naopak téma velmi otevřené“ (s. 16). U Mazala je Hrabal literární postavou (z pozice interpreta vnitřně fokalizovanou), tematicky je u Hrabala hospoda řešena jinak (jako azyl, jako únik z tísnivého ovzduší domácnosti, před dohledem policie; není sporu o tom, že Hrabal byl pijan). Přebírat očistnou figuru opilosti u Hrabala není na místě, minimálně by to bylo vhodné doplnit citacemi přímo z Hrabalova díla. Stalinská éra se navíc týká pouze konce přelomu čtyřicátých a padesátých let, v šedesátých letech do hospody Hrabal nechodil? A co v letech sedmdesátých, osmdesátých? Po listopadu 1989 Hrabal přestal do hospody chodit?

Domnívá se autor, že s opilostí se rozšiřují možnosti těla, jak to na s. 18 píše?

Může užití argotu zdůraznit „individualismus“ (s. 21)?

„Dílo Bohumila Hrabala se, jak se domnívám, přesunulo ze svého postavení samorostu do postavení akademického bádání a dodnes v něm zůstává; ostatně se o to pokouším i já, avšak bez snahy mu tyto významy přisuzovat, ba naopak, obhájit je a poukázat na jejich důležitost“ (s. 40).

Ovšem o tom, že je Hrabal intelektuální spisovatel se vzezřením plebejce se nepochybovalo od konce padesátých let dvacátého století (k tomu srov. Pišův lektorský posudek z roku 1959).

Autor se domnívá, že nyní je dílo v úplnosti přístupné čtenářům (s. 40). Díky Kadlecově edici je dostupná jeho značná část, ovšem rozhodně není úplné. Minimálně schází nevydaná sbírka *Skřivánek na niti*, původní znění *Tanečních hodin* atp.

Srovnání Hrabalova díla – pokud jde o jeho uměleckou výstavbu (a to v jeho převažující tendenci s absencí niter postav) – se seriálem Dallas není přesvědčivě doloženo a působí jako parodie na interpretaci.

Jak jsem uvedl v obecné části posudku, doporučuji práci hodnotit jako dobrou v případě úspěšné obhajoby.

doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

V Praze 26. 7. 2019